

Kenyini muszáj

Nyáry Krisztián: Festői szerelmek

Corvina Kiadó, Budapest, 2016, 248 oldal

VASS NORBERT

Szétszórtak vagyunk. Ezért az igényes ismeretterjesztést kínáló, tematikus elrendezésű köteteknek komoly esélyeik vannak manapság a monografikus biográfiákkal szemben a figyelmünkért folytatott küzdelem során. Sőt. A harc igazából az online térben eldőlt már, hiszen a közösségi oldalak véleményvezérei gyarmatosítani látszanak a könyvpiac e speciális területének beszédmódját. Igaz, ennek a print szerelmesei is örülhetnek, a webes szereplők nyomtatott tartalmak körüli befolyásteremtése elvégre – ma úgy tűnik – egyszersmind az utóbbiak túlélését is elősegíti. Hogy a papíron prezentált sorozatszerűség az idő minél apróbb szeletekre darabolásában érdekelt, képernyők uralta korunkban még mindig tényező lehet, annak az információéhség vagy, régimódi kifejezéssel élve, az emberi kíváncsiság az oka. Kíváncsiságból görgetjük ínhüvelygyulladásig az idővonalunkat, s emiatt követjük sportolók, szakácsok, komikusok, írók, pornó- és popsztárok mikroblogjait is. Hogy aztán alkalomadtán antológiaszerű köteteket is megvásároljunk.

Nyáry Krisztiánt érdemes követni. Népszerű posztjaiból több kötet kerekedett már, és e szép kivitelű kiadványok sikere nem független a sorozatlogika regnálásától. Nyáry szériákhoz szokott szemek számára ír ugyanis. Markánsan kontúroz, mesterien jelenet. Gyakran a sűrítés eszközeivel él bár – hisz tudja, közönségére egyből kell hatni –, de a háttér kidolgozásáról sem feledkezik meg. Nemcsak remek elbeszélő, de kitűnő dramaturg is tehát. A portréfestőre hasonlít, aki nem elégszik meg a vonások visszaadásával, de amellet gondot fordít modellje környezetének hű leképezésére is.

Festői szerelmek című könyvében ráadásul egyszerre két (olykor három) – mégha a szerelemben nem ritkán egymáshoz hasonló – arcélet láttat. Elsőnek az évszámok mögött rejtőző életeket fedi fel, aztán a történelem színpadán is elhelyezi figuráit. A kötet több fejezetéből felsejlik ugyan a békeidők kávégőz- és parfüm-illatú Európája, a Festői szerelmekhez mégis a 20. század magyar történelme kínál inkább díszletet. A halálba menetelő Monarchia, a tanácstalan Tanácsköztársaság, a bánatos-büszke Horthy-rezsim, a fájdalmas vészorszak és a virtuozitást kezelni képtelen szocializmus árnyalatai. Az embert próbáló időkön többnyire a művészet igazsá-

gába vetett hit segíti át az alkotót. „Az én örömöm a munka, mert az úgy van, hogy kenyini muszáj” – fogalmaz mindükre illő ars poeticát Koszta József.

A remekül szcenírozott epizódok magánéleti és művészi döntések, illetve történelmi adottságok metszéspontjait viszik színre. Ha jól figyelünk, megismerhetjük belőlük a korszak értelmiségi hálózatának rácsait, s lassanként a honi művészettörténet infrastruktúrájának alaprajza is feltárul előttünk. Nyolcak, KUT, MIÉNK, az Európai Iskola, valamint a hivatalos szerveződéseknel is tén erősebb informális társulások. Kitüntetettek és háttérbe szorítottak, fel- vagy félreismertek, kitagadottak vagy kisajátítottak.

Hallunk ágybetétbe, pincébe, sárbunkerbe rejtett vásznakról, de előfordul az is, hogy lovak melegednek a begyűjtött műtárgyak tüzeinél. A valóságnál semmi sem szürreálisabb. A szerelemnél semmi sem irracionálisabb.

Az elbeszél szerelmek nemcsak művelődéstörténeti alapozásra kínálnak lehetőséget, hanem arra is, hogy a szerző az esztétikumról szóljon. Az sem mindennapi dolog, hogy ezek ajándékozzák egymásnak a Festői szerelmeket, ám fentebbi érényei miatt idővel akár oktatási anyag is válhatna a könyvből. Éppen emiatt nem mehetünk el szó nélkül a kötet néhány bosszantó tartalmi hibája mellett: Ámos és Chagall képeit a Magyar Nemzeti Galériában állították ki pár éve, nem a Magyar Nemzeti Múzeumban, 1919-ben pedig a Kommunisták Magyarországi Pártja, nem pedig a Magyar Kommunista Párt alakult meg.

Apró, de fontos különbségek, amik a következő kiadásokból persze kiszűrhetők. Mert meggyőződésem, hogy kellenek és lesznek is újranomások. Sőt, új portrék is készülnek talán, hiszen a bemutatott kéttucatnál túl számos izgalmas élet és mű vár még szélesebb megismertetésre a magyar festészet panteonjából. „Kenyini muszáj” – ahogyan Koszta mondja. És hát, Nyáry Krisztián jól kenyi.

